

פרשת וירא תשפ"ב

גליון 264

נא לשמור על
קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת
התפילה וקריאת התורה

בס"ד

בית שלמה

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לעילוי נשמות

מוזי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא
מו"ר אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה רב
דודי ר' אהרן חיים ב"ר שלמה רב
הרה"ק רבי משולם זושא ב"ר אהרן
יוסף לוריא
הרה"ק רבי זאב וואלף קיצעס
הרה"ק רבי ברוך מקאסוב ב"ר אברהם
הרה"ק רבי אברהם אלימלך הי"ד ב"ר
ישראל
מתתיהו בן יוחנן כהן גדול
הרה"ק רבי צבי הירש ב"ר מאיר
הרה"ק רבי לייב בעל היסורים
הרה"ק רבי שמואל מדאראג ב"ר
שרגא מייבש פרענקל
הרה"ק רבי אברהם ישעיהו קרליץ ב"ר
שמריהו יוסף
רבי עמרם חסידא ב"ר משה נחום
הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאסוב ב"ר
יעקב קאפיל
הרה"ק רבי משולם זוסא ב"ר חיים
יצחק
הרה"ק רבימשולם מייבוש מבראדישין
הרה"ק רבי יחזקאל הבון ב"ר אברהם
ישכר דוב

לקבלת גליון זה למייל שלהו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"ויקמו משם האנשים וישקפו על פני סדם ואברהם הלך עמם לשלחם" (י"ח, ט"ז)

רש"י - וישקפו על פני סדם. כל השקפה שבמקרא לרעה חוץ מהשקפה ממעון מסביר רש"י הקדוש שכל השקפה שבמקרא לרעה חוץ מהשקפה ממעון קדשך שגדול כח מתנות עניים שהופך מדת רוגז לרחמים וניתן בס"ד להסביר את דברי קדשו של רש"י כי המילה וישקפו באה מלשון השתקפות (בבועה) כלומר כאשר אדם מסתכל על עצמו במראה הוא רואה את עצמו וזה מה שרש"י בא לפרש שכל השקפה כלומר כל פעם שאדם מסתכל רק על עצמו בהשתקפות של עצמו זה לרעה כי בכך רואה הוא רק את עצמו ולא את האחרים וזו מידת סדום מה שאין כן כאשר אדם מקדש את עצמו וביטל מעצמו את עצמיותו הוא לא רואה את עצמו אלא רק את האחר וזה מה שכותב רש"י שכל השקפה היא לרעה חוץ מהשקפה ממעון קדשך היינו שאם מעונו של האדם היינו הגוף מקום הנשמה הוא קדוש אזי ע"כ הוא זוכה

"ה' המטיר על סדם ועל עמרה גפרית ואש מאת ה' מן השמים" (י"ט, כד)

רש"י הקדוש מפרש המטיר על סדום. בעלות השחר, כמו שנאמר לעיל וכמו השחר עלה, שעה שהלבנה עומדת ברקיע עם החמה, לפי שהיו מהם עובדין לחמה ומהם ללבנה, אמר הקדוש ברוך הוא אם אפרע מהם ביום יהיו עובדי לבנה אומרים אלו היה בלילה כשהלבנה מושלת לא היינו חרבי, ואם אפרע מהם בלילה יהיו עובדי החמה אומרים אלו היה ביום כשהחמה מושלת לא היינו חרבי, לכן כתיב וכמו השחר עלה ונפרע מהם בשעה שהחמה והלבנה מושלים

ונשאלת השאלה את מי מעניין מה יחשבו או מה יגידו אנשים אלו הרי אנשים אלו הולכים למות בעוד כמה דקות אז למי אכפת שהם עדיין יהיו

"ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' אל עולם" (כ"א, ל"ג)

רש"י - אשל. רב ושמואל, חד אמר פרדס להביא ממנו פרות לאורחים בסעודה, וחד אמר פנדק לאכסניא ובו כל מיני פרות גופו מתאוות וממידות לא טובות שבו שיהיה מקום של קדושה וטהרה מקום ראוי כאכסניא לתורה הקדושה שע"י כך יזכה לעשות פרות בתורה שאם לא כן ח"ו אין התורה משתמרת בקרבן וזה מה שכתוב בגמרא תורה מחזרת אחר אכסניא שלה

משנת הצדיק - הרה"ק רבי דוד אבן זמרא הרדב"ז זצוק"ל זי"ע - כ"א מר חשוון

רבי דוד בן זמרא נולד בספרד לרבי שלמה. משפחתו היתה משפחה של תלמידי חכמים. בצעירותו למד רבי דוד אצל רבי יוסי סרגוסי. בזמן גירוש ספרד בהיותו בן 13, נדדה משפחתו לפאס אשר במרוקו ומשם לצפת ולירושלים בשנת ה'רע"ג, עקב המצוקה הכלכלית בירושלים והפרעות, עזב הרדב"ז את ירושלים ועבר למצרים לשיבת רבי יצחק הכהן שולאל, שם מונה לאב בית דין. אחרי כיבוש מצרים על ידי העות'מאנים בשנת 1517 מונה רדב"ז למנהיגה של יהדות מצרים. אחרי ארבעים שנות רבנות במצרים עזב הרדב"ז את קהילתו ותפקידו, וחזר לירושלים ומשם עקר לצפת הואיל ולא הייתה לו שלוה בירושלים. הרדב"ז חי בצפת עשרים שנה ונפטר בשיבה טובה בכ"א בחשוון שנת ה'של"ד ונקבר בבית העלמין העתיק בצפת בחלקת הארז"ל.

בהיותו במצרים לימד תורה כארבעים שנה ויצא שמו לתפארת. כל חכמי הדור הכירו את עליונותו ושמנו אותו עליהם לראש. המב"ט (בתשובותיו, סי' רכ"ה) מוזכרו בשם "מארי דאתרא דמצרים". מחבר שו"ת גינת וורדים (חו"מ כלל ג' סי' כט) מעיד כי במצרים נהגו לפסוק על פיו אפילו נגד פסקי הרמב"ם. גם אחרי פטירת רדב"ז נהגו במצרים כפי פסקי רדב"ז (שו"ת גינת וורדים, אבה"ע" כ"ב סי' ט). כאשר ביטלה המלכות את תאר הכבוד "נגיד", מינו את רדב"ז להיות ראש רבני מצרים מטעם המלך. הוא היה לא רק ראש הישיבה, אלא גם הממונה הראשי לכל עניני צדקה. תיקן תקנות רבות, ואף יישב סכסוכים רבים. מעולם לא קבל על כך שכר ממון, ולא דרש שכר בטלה. כפי המסופר, התפרנס ממסחר בעורות. רכש ספרים רבים, וביניהם כת"י נדירים שכבר אבדו לנו. אחת מתקנותיו המפורסמות היתה להחזיר קיום תפילת לחש של עמידה, ולא להסתפק בחזרת הש"ץ בלבד, כנהוג אז במצרים ע"פ תקנת הרמב"ם וכן אסר על העסקת נכריות

לנגן בחתונות. ועוד סידר בעיית קבורת המתים (השישמעאלים אז גזרו על מניעתה) וייסד חברה "חברא קדישא" (לא היה נהוג עד אז בעם ישראל חברה כזאת). נוסף לכך, ויכוחים רבים הוא ניהל בהצלחה נגד הישמעאלים והקראים שהיו אז קהל רב במצרים, וראה דבריו בביאורו לרמב"ם החיד"א מעתיק מתלמיד רב"ז אודות שבהו: "פניו כפני הארי, אין לפניו לא עוולה ולא משוא פנים ולא מקח שוחד. לפניו יכרעון שרים נדיבים וישתחוו". עיין לשון השואל אליו, בשו"ת רב"ז ח"א סי' כ"ט: "ומי לנו בדורנו כאדוננו המופלא שבדיינים, פטיש החוק להבין ולהורות דעה, ובידו מקל ורצועה, בכח ובגבורה, ומעוזו לנו ביום צרה" עכ"ל. מרוב קדושתו היה חולם בדברי תורה. עוד כתב על הלימוד בחכמת הנסתר "דע כי יש באגדה דבר נגלה ונסתר. והנגלה מושך את הלב. והנסתר לא ניתן אלא ליודעים ח"ן וחכמה נסתרתו והם כבשונו של עולם, וראוי להסתירם ממי שאינו ראוי להם" עכ"ל. ושם מתרעם כי יש בדורות אחרונים מי "שיחשוב מחשבות בלתי אמתיות אשר לא עלו על לב בעל המאמר וחז"ל, כאשר אירע בדורות אלה שעושה במאמרי ח"ל פירושים אשר לא כן. ואם הוא אך ורק מתחיל בחכמה האמתית סודות התורה יטעה מדרך השכל, באשר אין לו רב מורה לו הדרך ישכון אור. אבל כשהדברים נמסרים פה אל פה, מה שיסתפק, יורה לו מלמדו" (מתוך מצודת דוד טעמי המצוות את ההקדמה כתב הרב משה צוריאלי שליט"א)

דובב שפתי ישנים – ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

כסף צרוף – הרה"ק סעדיה בן יוסף צפירה זצוק"ל זי"ע

"וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה" (י"ח, ב')

זהו"ה החכם עיניו בראשו שצריך האדם להסתכל וליתן הודאה להש"ת במה שמטיב עמו בכל הטובות ועושה עמו כמה חסדים טובות כפולות ומכופלות, וג"כ נתן בו חלק מחלקיו חלק אל"ה ממעל כמ"ש בסבא דמשפטים על מלת אל"ה שהוא הלבוש המגין על האדם מהמזיקים ונתן בו עצם

"מהר המלט שמה פי לא אוכל לעשות דבר עד באך שמה על פן קרא"

שמה ר"ת וס"ת גי' השמר י"ד ושאר האותיות גימטריא צ"ו ח"י. ואפשר לרמוז כי בהגיע האדם לשנת י"ד שנת הבכורים שהוא זמן התחלה כניסת יצה"ט אז הוא מתחיל להטותו לדרכו דרך הטובה והישרה, באמור לו נטוש עצת יצה"ר המטה אותך לדרכיו המקולקלים ומהר המלט שמה ואין שמה אלא תורה, שהיא סוד ערי מקלט תורת משה וכן ר"ת מה"ר המלט שמה הוא משה, ועוד שמה אותיות משה שנקרא התורה על שמו שנאמר זכרו תורת משה עבדי. וכן מהר אותיות הרם, כלומר שמוהירו היצה"ט ואומר לו בני הרם עצמך בעסק תורה ושמע לעצתי ואל תשמע לעצת היצה"ר המשחית נפשך ומבקש להרגך. ע"י פתיו וחלוקת שפתיו ותצטרך אח"כ לכמה סיגופים ותעניות וג"כ תגרום לעצמך כמה גלגולים, אלא מהר המלט ממנו והשמר לך מאד מאד. כי בראותו אותך בורח למקום שאינו יכול ליכנס בו היינו למקום התורה שהוא סם המות ליצה"ר כאו"ל בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, אז הוא תש כחו נחלש ומת. ואתה תקיים בעצמך החכמה תחיה בעליה, וזה הרמז צ"ו ח"י כלומר אם אתה רוצה לקנות לך חיים בתחילה צריך אתה לעקור ע"ז שהוא יצה"ר הנקרא צו, וע"ז תוכה לעסוק בתורה בטורה, לפי שאם אתה תלך אחר עצתו ותשתקע בתאוות ותענוגי העולם הזה אז הוא מטה אותך לעבירות קלות וחמורות ויאמר על זה הוי מושכי העון בחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה, ואני לא אוכל לעשות דבר עד בואך שמה

סגולה לפרנסה – הכנסת אורחים – ויקמו משם האנשים וישקפו על פני סדם ואברהם הלך עמו לשלחם" (י"ח, ט"ז)

אוכל פרותיהן בעולם הזה, והקרן קימת לו לעולם הבא (שם) וכן יתר המעלות הטובות, שאדם זוכה על ידי דבקו במידת החסד, זוכה גם על ידי זה, כי הוא גם כן בכלל גמילות חסדים, כדאיתא בגמרא (שם קכ"ז) ונשואי רבקה ליצחק זמן ה', אשר הוא גדול העצה ורב העליליה, שיבוא הסבה על ידי שקרבה את עצמה לאורח, כמו שכתוב (בראשית כ"ד י"ד) והיה הנערה אשר אמר אליה וגו', אתה הכחת לעבדך ליצחק". וכפרוש רש"י שם: ראויה היא לו, שהיא גומלת חסדים וכו'. מכל זה אנו למדין, לכמה מעלות יכול האדם לבוא על ידי קיום מצוה זו בלב טוב כראוי, וכמו שהיה במעשה דרבקה, שהיא הוסיפה בכמה דברים על בקשתו, עין שם בקרא. גם זוכה עבור מצוה זו, אם הוא מחזק בה, לבנים, כדאיתא בתנחומא פרשת תצא (סימן ב) וזהו מה שרמזה התורה במעשה דאברהם אבינו, שלאחר שאכלו, אמר המלאך (בראשית י"ח י') שוב אשוב וגו' והנה בן לשרה אשתך כתבו הספרים הקדושים: כשיבואו אורחים לביתו של אדם, יקבלם בסבר פנים יפות, וישים מיד לפניהם לאכל, כי אולי העני רעב ומתבייש לשאול. וייתן להם בפנים צהבות, ולא בפנים זועפות, ואף אם יש בלבו דבר דאגה, יכסנה בפניהם. ויראה את עצמו להם שהוא עשיר ואפילו הוא עני וינחמם בדברים, ובוזה יהיה להם למשיב נפש. ואל יספר לפניהם תלאותיו, כי ישבר את רוחם, בחשבם שבשבילם אומרו, וכמעט שמאבדו שכרו עבור זה. ובשעת האכל יראה עצמו כמצטרע, על שאינו יכול להשיג ליתן יותר, שנאמר (ישעיה נ"ח י') ותפק לרעב נפשך". רוצה לומר, רצון טוב, על דרך (בראשית כ"ג ח) אם יש את נפשכם.

רש"י כותב כסבור אורחים הם ומדייק השפתי חכמים במקום שאע"פ שהם ריפאו אותו ובשרו לו על הולדת יצחק בכל זאת עדיין חשב שהם אורחים ולא מלאכים ומוזה נלמד שאברהם התנהג עם אורחים הללו כמו שרגיל היה להתנהג עם כל אורח וכי לא נתן להם יחס מיוחד כיוון שחשב שהם מלאכים וכתב השל"ה הקדוש: מצות הכנסת אורחים בכלל מצוה עשה "והלכת בדרכיו", נוסף על שהיא מעלה גדולה ממעלות המידות. וזה לך האות שהאריכה התורה בסיפור הכנסת אורחים דאברהם אבינו ורמזה לנו מענין שכרה. שכל מה שעשה בעצמו לאורחים, עשה הקב"ה עצמו לבניו... והמקימה, מקיים מצות עשה "והלכת בדרכיו". כי הקב"ה מכניס אורחים בכל שעה ובכל עת ובכל רגע. כי אם לא היה מכניס אורחים, ברגע כמימרא היה העולם אבד. כי כל העולם אורחים הם לגבי הש"ת. כי גרים אנחנו, הוא מכניס קיום העולם בשפע שמשפיע עלינו. (של"ה – וירא)

וכן כתב החפץ חיים זי"ע בספרו אהבת חסד "כמה חביבה מצות הכנסת אורחים לפני השם יתברך, שנכתבה פרשה שלמה בתורה (בראשית י"ח א') המדברת מענין זה, והיא לאות לנו, שנתחזק בזה גם כן כל ימי חינו. וכמו שמצינו, שתפק אחר מעשה זו, שבח אותו הכתוב (שם י"ט) עבור שיצוה את בניו גם כן לילך בדרך צדקותיו. איתא בגמרא (שבת קכ"ז ע"ב) אמר ר' יוחנן: גדולה הכנסת אורחים כהשכמת בית המדרש. ורב דימי מנהרדעא אמר: יותר מהשכמת בית המדרש, עין שם עוד איתא בגמרא גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה, שנאמר (בראשית י"ח ג) ויאמר אדני-י אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך הינו, שהניחו והלך לקבל אורחים, ואמר לשכינה שימתין, ולא יעבר עד שיחזר. גם היא אחד מהדברים, שאדם